

Yaygın Eğitim Kurumlarında Verilen Meslek Edindirme Kurslarının Kadın İstihdamına Katkısı: Muğla Mentеше Belediyesi Örneği¹

Murat SAĞLAM^{2*}, Adem KORKMAZ³

Geliş Tarihi/Received: 01.03.2019

Kabul Tarihi/Accepted:10.04.2019

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye işgücü piyasasının içerisinde kadınların işgücüne katılımını incelemek ve kadınların işgücüne katılımını arttırmak için yaygın eğitim kapsamında düzenlenen meslek edindirme kurslarının öneminden bahsedilmiştir. Türkiye’de kadınların işgücüne katılımının, ekonomik kalkınma için önemli olduğu kabul edilmekle birlikte, işgücüne katılım oranları düşüktür. Yapılan literatür taramasının da ortaya koyduğu üzere, yaygın eğitim kapsamında açılan meslek edindirme kurslarının kadın istihdamına etkisiyle ilgili Muğla ili için yapılan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu anlamda çalışma, Muğla’da kadınların işgücüne katılımlarının artırılması yoluyla kadınların güçlendirilmesi ve bölgesel kalkınmanın sağlanması açısından önem arz etmektedir. Yine bu çalışmanın sonunda, yaygın eğitim kapsamında verilen meslek edindirme kurslarının uygulanması aşamasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve çözümlenebilmesinde de fayda sağlayacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın İstihdamı, Mesleki Eğitim, Meslek Edindirme Kursları

¹ Bu çalışma; Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Yüksek Lisans Programında Prof. Dr. Adem KORKMAZ danışmanlığında yürütülen ve Murat SAĞLAM tarafından yazılan “Yaygın Eğitim Kurumlarında Verilen Meslek Edindirme Kurslarının Kadın İstihdamına Katkısı: Muğla Mentеше Belediyesi Örneği” başlıklı tezden üretilmiştir.

² Dr., Bilgisayar İşletmeni, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Ula Ali Koçman Meslek Yüksekokulu

* Sorumlu yazar/Corresponding author

E-mail/e-ileti: murat4081@hotmail.com

³ Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

The Contribution of the Vocational Courses Given in Non-Formal Education Institutions to Women's Employment: The Case of The Muğla Municipality

ABSTRACT

This study examines the labor force participation of women in the labor market of Turkey and discussed the importance of vocational courses organized as part of formal education in order to increase the participation of women in the workforce. The participation of women in the labor force in Turkey, but is considered to be important for economic development, labor force participation rates are low. As the literature review shows, there is no study conducted for the city of Muğla on the effect of vocational training courses on women's employment within the scope of non-formal education. In this sense, the study is important for women's empowerment and regional development by increasing women's labor force participation in the city of Muğla. At the end of this study, it is hoped that it will be beneficial to identify and solve the problems encountered during the implementation of vocational training courses within the scope of non-formal education.

Keywords: Women's Employment, Vocational Training, Vocational Obtaining Courses.

1. GİRİŞ

İnsanoğlu yaşadığı her dönemde, yaşam şartlarının beraberinde getirdiği güçlükleri aşmak, yaşadığı ortama uyum sağlamak, kendilerini kötülüklerden korumak kısacası hayatlarını devam ettirebilmek için birtakım yollar denemişler ve denedikleri yolları zamanla geliştirerek günümüzde hala geçerliliğini koruyan ürünler ortaya çıkarmışlardır. Bu suretle çalışma olgusu, tarihin başlangıcından beri farklı biçimlerde de olsa her zaman insan hayatının önemli bir parçası olmuştur (Uşen ve Delen, 2011: 131).

Günümüzde dünya nüfusunun yaklaşık yarısını kadınlar oluşturmasına rağmen dünyada kadınlar toplam işgücünün sadece üçte birini oluşturmaktadır. Yine, dünyada kadınlar çalışma saatlerinin yaklaşık üçte ikisini doldurmalarına ve dünya gıda üretiminin %50'sini karşılamalarına rağmen dünyadaki toplam gelirin ancak onda birini, mülkiyetin ise %1'den daha azını almaktadır (Sağlam, 2015: 1).

Bu durum göstermektedir ki; istihdama katılım, gelir ve mülkiyet alanında yaşanan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin altında kadının eğitim olanaklarından yeterince

yararlanamaması yer almaktadır. Literatür incelendiğinde dünya genelinde okuma-yazma bilmeyen her 3 kişiden 2'sinin kadın olduğu ve Asya ve Afrika'daki kadınlarında %80'den fazlasının okuma yazma bilmediği görülmektedir (Taşpınar, 2013: 2).

Dünya genelindeki eğilime benzer şekilde Türkiye'de yaşayan kadınlarında en büyük problemlerinden birisi işgücü piyasası içerisinde yeterince yer edinmemesidir. Bu durum TÜİK verilerine de yansımış olup, 2018 TÜİK verilerine göre kadınların işgücüne katılım oranı %33,8 olup, işgücüne katılan bu kadınların da %60'ı ise sosyal güvenlik sistemi dışında çalışmaktadır (Sağlam, 2015: 1-2).

Söz konusu verilerin de işaret ettiği üzere gerek dünya genelinde gerek Türkiye özelinde kadınlar istihdama katılım hususunda birçok sorunla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu durumun en temel sebebi ise kadınların temel hakları olan eğitim imkânlarından yeterli oranda yararlanamamış olmalarıdır. Dolayısıyla işgücüne yeterince katılamayan kadınların birde eğitim imkânları düşük olunca işyerlerinde çalıştıklarının karşılığı olan yeterli ekonomik geliri elde edemedikleri ve sosyal güvenceden yoksul bırakıldıkları ortaya çıkmaktadır. Bu durumun nedeni ise gerek dünya özelinde gerekse Türkiye gerçeğinde kadınlara yönelik uygulanan cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanmaktadır.

Yapılan çalışmalarda Dedeoğlu (2009-2012); Kıran (2008); Öksüz (2007); Kocacık ve Gökkaya (2005) ve Külahçı (1984) Türkiye'deki kadınların çoğunun çalışmak istediği ancak çalışmalarını engelleyen bazı zorluklar ile karşı karşıya oldukları tespit edilmiştir. Özellikle (yeni göç edenlerin çoğunun yaşadığı) kentsel alanlardakiler olmak üzere, üniversite eğitimi almamış kadınlar, genellikle düşük ücretli, uzun ve zorlu çalışma saatlerine sahip ve sosyal güvenlik sağlamayan işlerde çalışmaktadır. Bunun temel sebebi kadınların yeterince eğitim almaması sonucu formel işgücüne katılamamasıdır. Dahası, çalışan kadınlara çocuk bakımı ve ev işlerinde yardımcı olacak başka birini tutmanın maliyeti, iş arayan kadınların önündeki önemli bir engeldir (Sağlam, 2015: 2).

Türkiye'de kadınların işgücüne katılımı ile ilgili çalışmalar, kadınların işgücüne katılımı açısından var olan sosyo-kültürel ve ekonomik yapıya vurgu yapmaktadır. Mevcut çalışmalar kadınların eğitim düzeyi, çocuk sayısı, göç, sosyo-kültürel faktörler, medeni durum ve ücret seviyesi gibi faktörlerin hepsinin Türkiye'de kadınların işgücüne katılımının önemli belirleyici faktörleri olduğunu göstermektedir.

Kadınların işgücüne katılımını engelleyen faktörlerle ilgili olarak: Bozkaya (2013); Korkmaz ve Korkut (2012); Dedeoğlu (2012-2009); Öksüz (2007) ve Özer ve Biçerli (2004) yaptıkları çalışmalarda genel olarak evli olan ve olmayan kadınların iş ararken farklı önceliklere sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Söz konusu çalışmalarda çocuk bakımı imkânlarının,

evli kadınların işgücü piyasasına katılması için önde gelen itici güç olduğu belirtilirken, evlenmemiş kadınların öncelikle sağlık sigortası ve emeklilik imkânlarının olduğu bir iş aramakta oldukları vurgulanmıştır. Evli olmak ile hem kentsel hem de kırsal alanlarda işgücüne katılım arasında olumsuz bir ilişki mevcuttur, evli olmanın kentsel alanlarda özellikle büyük bir etkisi söz konusudur. Ayrılmış ve boşanmış kadınların kırsal alanlarda işgücüne katılma olasılığı daha düşükken, kentsel alanlarda bu geçerli değildir.

Kadınların işgücü piyasasına katılımlarının önündeki en önemli engel eğitim konusunda kadınlara yönelik yapılan ayrımcılıktır. Kadınların eğitim konusunda yaşadığı ayrımcılık konusunda: Ayçiçek (2012); Dedeoğlu (2009); Kıran (2008); Öksüz (2007); Kocacık ve Gökkaya (2005); Özer ve Biçerli (2004) ve Külahçı (1984) yapmış oldukları çalışmalarda eğitim düzeyi yükseldikçe kadınların işgücü piyasasına girme olasılığının da artış gösterdiğini belirtmişlerdir. Kadınların eğitim düzeyinin yükselmesi kendilerine duydukları saygıyı güçlendirmekte, onlara rekabetçi çalışma becerileri edindirmekte ve işgücüne katılım oranlarını yükseltmektedir. TÜİK 2018 verilerinin belirttiği üzere kadınların eğitim düzeyinin yükselmesi kadınlar için istihdam edilebilirlik olasılığını %17,3'ten (ortaokul mezunu) %61'e (üniversite mezunu) yükselttiğini göstermektedir.

Öksüz (2007) çalışmasında Türkiye'de yaşayan kadınların işgücüne katılma oranının çok düşük olduğuna vurgu yaparak, bu durumun birçok sebebi olduğunu belirtmiştir. Bu sebeplerden belki de en önemlisi kadınların eğitim imkânlarına yeterince yararlanamaması ön plana çıkmakta olduğuna vurgu yapmaktadır. Eğer kadınlar yeterli oranda eğitim imkânlarına ulaşırsa, kadınlar eğitim durumlarına göre yeni beceriler kazanacak ve almış olduğu mesleki eğitim neticesinde farklı alanlarda istihdama katılması daha kolay olacaktır (Öksüz, 2007: 1). Çünkü günümüz dünyasında kaliteli yaşama ulaşmanın yolu istihdam edilmiş olmaktan geçmektedir. İstihdam edilebilmek için de belli konularda yeterli bilgiye sahip olmak, icazet almış olmayı gerektirmektedir. Bunun yolu da mesleki eğitimden geçmektedir (Eser, 2010: 3).

Mesleki eğitim günümüzde yaygın eğitim kapsamında faaliyet gösteren meslek edindirme kursları vasıtasıyla gerçekleştirilmekte olup, bütün ülkeler için vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Bu önem, pek çok sosyal, siyasi, ekonomik ve bireysel amaca hizmet eder ancak onu ön plana çıkararak temel sebep, yaygın eğitiminin bireyin tüm yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olan yönüdür. Mesleki eğitim olarak işgücüne katılan kadınların, kendilerine uygun hobi uğraşısı ile işgücüne katılımını kolaylaştırması örnek verilebilir.

Literatüre bakıldığında meslek edindirme kursuna katılan ve bu kursları başarıyla bitiren kursiyer kadınlarla ilgili olarak, Taşpınar (2013); Ayçiçek (2012); Temiz (2009), Abay ve

Diğerleri (1999), İçli ve Diğerleri (1999); yaptıkları çalışmalarda yaygın eğitim kapsamında düzenlenen meslek edindirme kurslarının kadın istihdamını arttırdığını belirtmişlerdir.

Abay ve Diğerleri (1996), İzmir yöresinde kırsal kesimde Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen “İzmir Yöresinde Kadının Kırsal Alanda İstihdamına Etkisi” başlıklı araştırmada, 102 kadın kursiyerden elde edilen verilere göre kursların kadınların el becerilerini geliştirici yönde katkı sağladığı belirlenmiştir. Kırsal alana götürülen eğitim hizmetlerinin istihdam yaratıcı etkisinin olabilmesi için, kurs konularının kadınların sadece aile içi geleneksel rollerini güçlendirici yönde sınırlı kalmaması, yöre koşullarına ve kadınların ilgi duydukları tarım ve tarım dışı konuları da kapsamaya gerektiği vurgulanmıştır (Akt. Ünal, 2009: 8).

1.1.Kadın İşgücünün Önemi

Karabıyık (2012) kadının işgücünün önemine ilişkin şunları belirtmektedir:

“Kadınlar bir toplumun ön planda olmayan fakat toplumun ilerlemesine önemli katkıları olan üyelerdir. Bir toplumda kadın ne kadar etkin ve üretkense toplum o kadar gelişmiştir. Çalışma hayatında kadının yer alması toplumsal ve ekonomik kalkınma sürecinde, insanın ve insan emeğinin özgürleşmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda kadınların çalışması toplumsal statülerinin gerçekleşmesi bakımından da önemlidir. Dolayısıyla toplumsal ve ekonomik kalkınma sürecinde kadınların etkin biçimde yer alması, kadınların işgücüne katılımının ve istihdamın artırılması, bireysel ve toplumsal açıdan sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleşmesinde önemli bir unsurdur. Bu çerçevede kadın istihdamının artması, kadın yoksulluğunun önlenmesi haneye giren daha yüksek gelir ve yaşam standardının yükselmesi anlamına gelir” (Karabıyık, 2012: 40).

Toplumsal cinsiyet kültürünü oluşturan toplumsal rol yapısı, bireyin daha dünyaya gelmeden toplum tarafından uzun zaman önce ortaya konulan kadın ve erkek veya kız ya da oğlan kelimesinin ortaya koyulmasını beklediği rolleri yerine getirmesi isteğidir (Dedeoğlu, 2000: 140-148). Bu kadın ve erkeğe biçilen roller kültürlere göre değişmekle birlikte genel olarak erkeklerin birincil işgücünde olması, dışarıda çalışması, evine ekmek getirmesi, ailesini koruması ve evde lider olmasını öngörürken kadınların evinde oturması, çocuk doğurması ve yetiştirmesi, yemek yapması vb. rolleri yerine getirmesi üzerine kuruludur (Uşen ve Delen, 2011: 131). Bu suretle çocuk dünyaya gelirken daha kız veya erkek olsun rolleri biçilir ve onlara göre elbiseler alınır kızsız anne, hala ya da teyze örnek gösterilir, erkekse baba, dayı ya da amca örnek gösterilir ve onlar gibi olması beklenerek çocukların o rolleri gerçekleştirmesi telkininde bulunulur. Çocuklara telkin edilen ve başarı ile gerçekleştirmesini beklenen bu roller çocukların

büyümesiyle daha da netleşmekte ve işgücüne katılma yaşına geldiğinde de yine bu rolleri yerine getirmesi beklenmektedir. Toplumsal yapının kadın ve erkeklere telkin ettiği bu roller çalışma yaşamı içinde geçerli olup, işgücü piyasasındaki iş biçimlerinde de bu durum kendisini net bir şekilde kendini göstermektedir. Bu durumu en iyi örnekleyen durum ise sağlık sektöründeki ebe/hemşire örneğidir. Bilindiği üzere hemşirelik ve ebelik uzun zamandır kadın mesleği olarak tanımlanırken son yıllarda bu tabu kırılmıştır. Yine mühendislik ve askerlik alanları ise erkek mesleği olarak tescillenmiş ve bu alanlarda kadınların çalışması hoş karşılanmamıştır. Bu durumun ortaya çıkmasının ilk temeli toplumsal yapının daha çocuk yaşta kadınlara ve erkeklere yüklediği toplumsal cinsiyet rolleridir. Bu durum çalışma yaşamı ve işgücü piyasasında da kendini hissettirmekte ve hem kadınlar hem de erkekler için eşitsizlikler ve haksızlıklar barındıran bir yapıya sahip olmaktadır (Sağlam, 2015: 10).

Dolayısıyla kadınların toplumsal ve ekonomik kalkınmaya, bu bağlamda ülkenin gelişmesine doğrudan etkisi olan istihdam ve işsizlik, ülkelerin üzerinde en fazla çaba sarf ettiği bir konu haline gelmiştir. Çünkü bu dinamiklerden en fazla etkilenen kesimleri şüphesiz kadınlar oluşturmaktadır. Toplumsal eşitsizliğin halen devam ettiği gelişmekte olan ülkelerde toplumsal kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi ve refahın sürdürülebilmesi için kadınların işgücüne katılımı çok büyük önem arz etmektedir.

1.2.Yaygın Eğitim Kavramı

Yaygın eğitim, yetişkin olarak nitelendirilen bireylerin, herhangi bir konuda yeterli eğitimi almamış, veya sonradan ihtiyaç hasıl olmuş ihtiyaçları karşılamak için düzenlenen eğitim faaliyetidir (Ayçiçek, 2012: 1; Şirin, 2008: 1-2).). Bu eğitim faaliyetleri Yazar (2012)'in ifadesiyle, "*bireylerin teknik ve mesleki yeterliliklerinin iyileştirilmesi, bilgilerinin arttırılması, tutum ve davranışlarını hem geliştirme, hem de dengeli ve bağımsız bir toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişmeye katılma bakımından değiştirmelerine olanak sağlayan düzenli eğitim süreçlerinin*" tümünü ifade ettiğini belirtmektedir (Yazar, 2012: 22).

1.3.Türkiye'deki Yaygın Eğitim Sağlayan Kurum ve Kuruluşlar

Türkiye'de yaygın eğitim kapsamında faaliyet gösteren bu kuruluşların başında Milli Eğitim Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Yerel Yönetimler (Büyükşehir Belediyeleri ve Belediyeler), Vakıflar ve Sivil Toplum Örgütleri gelmektedir. Bu kurumlardan özellikle Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilen meslek edindirme, okuma-yazma, sosyal ve kültürel kurslar önem arz etmektedir. Söz konusu kurum ve kuruluşlar tarafından uygulanan

eğitim programları içinde, sürekli eğitim ve yaşam boyu öğrenimi de içine alan yaygın eğitim faaliyet bileşenleri de bulunmaktadır.

Yaygın eğitim kapsamında yetişkinlere ve özellikle kadınlara yönelik meslek edindirme kurslarını açan ve uygulayan kurum Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren halk eğitim merkezleridir. Diğer meslek edindirme kursları ise Milli Eğitim Bakanlığının kapsadığı alanlar dışındadır. Eğitim politikaları içerisinde İŞKUR'un esas görevi ise iş piyasasının ihtiyaçları ile ilgili yapılan araştırma ve çözümlenmelere yönelik, ihtiyaç duyulan alan ve mesleklere yönelik eğitim etkinliklerini düzenlemek ve yürütmektir. Söz konusu eğitim etkinlikleri gençleri, kadınları, işsizlik desteği alanları, işlerini kaybedenleri, özürlü ve eski hükümlüleri hedeflemektedir (Taş, 2009: 156).

2. MESLEK EDİNDİRME KURSLARININ KADIN İSTİHDAMINA KATKISI: MUĞLA MENTEŞE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Bu çalışma Muğla Menteşe Belediyesi sınırları içinde yer alan ve yaygın eğitim faaliyeti kapsamında düzenlenen kurslara katılarak sertifika alan ve aldıkları sertifikalarla yaz döneminde Marmaris, Bodrum ve Datça gibi turizm merkezlerine giderek otellerde, restoranlarda garson, komi, ön büro elemanı, ya da meslek edindirme kursları kapsamında aldıkları sertifikalarla el sanatları alanında çeşitli süs eşyaları yapıp satarak işgücüne katılan kadınlar incelenmiştir

2.1. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Sınırlılıkları

Bilindiği üzere Türkiye'de çalışma çağındaki her dört kadından sadece birisi işgücüne katılmaktadır. Bunların da yarısı tarım sektöründe çalışmaktadır. Ve yapılan çalışmaların gösterdiğine göre de eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların işgücüne katılım oranı artmaktadır. Bu çalışmanın amacı da Muğla örneğinden hareketle; yaygın eğitim kapsamında verilen mesleki eğitim kurslarının kadın istihdamı üzerindeki etkilerini ortaya koymaya çalışmaktır.

2.2. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın genel evrenini Muğla Menteşe Belediyesi sınırları içerisinde yaygın eğitim kapsamında resmi bir meslek edindirme kursuna giden veya gitmiş kursiyerlerden sertifika alan veya almaya çalışan, herhangi bir işte çalışan veya çalışmayan kadınlar oluşturmaktadır. Genel evrenin tamamının incelenmesinin zorluğu nedeniyle, örnekleme gidilerek evren daraltılmıştır.

Anket formu toplam 44 soru ve dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm demografik özellikleri, ikinci bölüm kursa katılma nedenleri, üçüncü bölüm kurs ve istihdam ilişkisi ve son olarak da kursa ilişkin değerlendirme ve beklentileri sorularından oluşmaktadır. Anket; İçli ve diğerleri (1999), (İşgücü Yetiştirme Kurslarının Kadın İstihdamına Katkısı), ve Abay ve diğerleri (1999), (İzmir’de Kırsal Kadına Yönelik Eğitimin İstihdama Etkisi), isimli çalışmalardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Hazırlanan anketler çoğaltılarak uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Uygulama yapmak için Muğla Menteşe Belediyesi sınırları içerisinde bulunan Muğla-Menteşe Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu yetkilileri ve Muğla Menteşe Belediyesi yetkililerinden gerekli izin alınmıştır. Anketler özel olarak gidilip kadınlarla bire bir olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket formu kullanılmış ve anket formunun doldurulması ortalama 45 dakika sürmüştür. Araştırmada mesleki eğitim kapsamına devam eden ve mesleki eğitim kapsamında aldıkları sertifikayla çalışma hayatına devam eden ortalama 1154 kadın olduğu araştırma izni için istenilen resmi kurum yazılarından bilinmekte olup, genel evrenin tamamının incelenmesinin zorluğu nedeniyle, örnekleme gidilerek evren daraltılmış ve bunu yaparken örneklem büyüklüğü formülü⁴ kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğü formülü sonucunda ise 250 kadın üzerinde araştırma yapılması, araştırmanın örneklem grubu için yeterli olduğu varsayılmıştır.

3. VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

Muğla menteşe belediyesi sınırları içinde bulunan yaygın eğitim kurumlarından eğitim alan 250 kadına uygulanan anket sonucunda verilen cevaplar SPSS (20.0 versiyonu) istatistiksel paket programıyla değerlendirilmiştir. Verilerin doğru şekilde girilmesi, betimleyici istatistikler ve girilen değerler anketle karşılaştırılarak sağlanmıştır. Sıralama sorularını değerlendirmek için frekans analizi kullanılmıştır.

---

⁴ Örneklem büyüklüğü $n = \frac{N(pq)Z^2}{(N-1)E^2 + (pq)Z^2}$ formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Burada N: araştırmanın içerdiği ana kütle büyüklüğünü; p: incelenen olayın görülme olasılığını; q: incelenen olayın görülme olasılığını (1-p); Z: belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde Z tablosunda bulunan teorik değeri; E: olayın görülme sıklığına göre yapılmak istenen $\pm$ sapmayı (0,05) simgelemektedir.

3.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Bu bölümde Muğla Menteşe Belediyesi sınırları içinde kadınlara yönelik düzenlenen meslek edindirme kurslarına katılan kursiyerlerin demografik özellikleri (yaş, medeni durum, eğitim, çalışma durumu, sosyal güvence, bireysel ve hane içi gelir durumları) ele alınmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların yaşlarına durumlarına göre dağılımı

Yaş grubu	Kişi sayısı	%
18-23	17	6,8
24-28	47	18,8
29-34	81	32,4
35-40	49	19,6
41 ve üstü	56	22,4
Toplam	250	100,0

Kursiyerlerin yaş gruplarına göre frekans analizi tablo 1’de görüldüğü üzere en fazla kursiyer katılımı 81 kişi (32,4) ile 29-34 yaş grubundadır. Yaş gruplarına göre kursa katılımın en az olduğu yaş grubu ise 17 kişi (6,8) ile 18-23 yaş grubudur.

Tablo 2. Katılımcıların medeni durum ve çocuk sayısı

Medeni durumu	Kişi sayısı	%	Çocuk sayısı	Kişi sayısı	%
Bekâr	71	28,4	Çocuğum yok	91	36,4
Nişanlı	12	4,8	1	43	17,2
Evli	148	59,2	2	78	31,2
Boşanmış	19	7,6	3	27	10,8
			4	8	3,2
Toplam	250	100	5	3	1,2
			Toplam	250	100

Medeni duruma göre frekans analizi tablo 2’de de görüldüğü üzere en fazla kursiyer katılımı 148 kişi (%59,2) ile evli kadınlardan oluşmaktadır. Bunu takip eden ikinci sırada ise 71 kişi (%28,4) ile bekâr kadınlardır. Kursa katılım en az olduğu grup ise 3 kişi (%1,2) ile dul kadınlardır. Kursa katılan kadınlardan çocuk sayısına göre frekans analizi yapıldığında 91 kişi

(%36,4) çocuğum yok cevabı yer almaktadır. İkinci sırada ise 78 kişi (%31,2) ile iki çocuğum var diyen kadınlardır. Frekans analizine göre kursa katılan kadınların çocuk sayısı en fazla olanı 3 kişi (%1,2) ile 5 çocuklu kadınlardır.

Tablo 1’de kursiyerlerin yaş gruplarına göre frekans analizi yapılmış ve en çok kursa katılan 29-34 düzeyinde orta yaş grubu oluşturmuştur. Yine tablo 2’de de görüldüğü üzere orta yaş grubundaki kadınların çoğunluğu çocuk sahibi olduğundan kadınlar bu yaş aralığında işgücüne katılımda oldukça istekli olmaktadır. Her ne kadar kadınların evlenmesi ve çocuk sahibi olması işgücüne katılımını zorlaştırırsa da, çocukların yaşlarının ilerlemesi ya da okula başlaması ile kadınlar işgücünde daha çok yer almaya başlamak istemektedir (Korkmaz ve Korkut, 2012: 49). Bu sebeplerden dolayı orta yaş grubu kadınların meslek edindirme kurslarına katılımı yüksektir (Özçatal, 2009: 45-46).

Tablo 3. Kursiyerlerin öğrenim durumu

Öğrenim durumunuz	Kişi sayısı	%
Okur-yazar, diploması yok	1	0,4
İlkokul	22	8,8
Ortaokul	47	18,8
Lise	100	40
Ön lisans	65	26
Lisans	15	6
Toplam	250	100

Öğrenim durumuna göre frekans analizi yapıldığında tablo 3’te de görüldüğü üzere kursiyerlerin öğrenim düzeyi en yüksek olan 100 kişi (%40) ile lise mezunlarıdır. İkinci sırada ise ön lisans mezunları 65 kişi (%26) ile yer almaktadır. Kursa katılan kadınlar arasında öğrenim düzeyi en düşük olan 1 kişi (%0,4) ile okur-yazar, diploması yok olanıdır.

Söz konusu kurslara katılanların çoğunluğunu medeni duruma göre evli, öğrenim durumuna göre lise mezunu diye açıklanabilir. İş gücüne katılmak isteyen evli kadınların meslek edindirme kurslarına katılma amaçları, hem birey olarak kendilerini geliştirme hem de daha iyi koşullarda geçerli bir meslek sahibi olmak ve aile bütçesine katkı yapmaktır (Topoğlu, 2007: 98). Özellikle İŞKUR’un istihdam garantili kurslarına katılan kadınlar İŞKUR’un güvencesinde daha nitelikli işler bulmak ve ekonomik bağımsızlık kazanmaktır. Bu durum, kadınların işgücüne aktif bir şekilde yer almak istediğini göstermektedir (İŞKUR, 2013: 60).

Tablo 4. Hane halkımızın gelir durumu

Hane halkı geliriniz	Kişi sayısı	%
0-1000	2	0,8
1001-2000	75	30
2001-3000	123	49,2
3001 ve üstü	50	20
Toplam	250	100

Kursiyerlerin hane halkı gelir durumuna göre frekans analizi yapıldığında 123 kişi (%49,2)'si 2001-3000 TL gelire sahip olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise 75 kişi (%30)'u 1001-2000 TL'dir. Tablo dikkatli bir şekilde analiz edildiği zaman kadınların büyük bir çoğunluğunun gelirinin çok düşük olduğu ve asgari yaşam standartlarını sağlamadığı (İŞKUR, 2013: 60-65).görülmektedir. Kadınlar asgari düzeyde geçim şartlarını sağlamak için öncelikle bir iş bulmak, işi olanlar ise daha iyi bir iş bulmak için meslek edindirme kurslarına katılmışlardır. Bilindiği üzere Muğla'nın bir tatil beldesi olması dolayısıyla ev kiralari (ortalama 800-1500 TL ve aylık 200-300 TL yakıt gideri olması) ve asgari geçim şartlarının Türkiye ortalamasının üstünde olması sebebiyle 2000-3000 arasında gelir dört kişilik bir aile için yeterli olmamaktadır. Söz konusu ailenin asgari düzeyde geçim sağlaması için ek gelire ihtiyaç duymaktadır. Bunu elde etmeninde en kolay yolu hanede ev hanımı rolünü üstlenen kadının işgücüne katılması ve haneye gelir getirmesi şeklindedir (Sağlam, 2015: 90).

Tablo 5. Kursa katılma nedenleri ölçeğine ilişkin betimsel istatistikler

Maddeler		Kesimlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesimlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s.s.
Yaygın eğitim kapsamında düzenlenen eğitimlere ihtiyaç duyduğum için katıldım.	f	9	7	6	149	79	4,12	0,87
	%	3,6	2,8	2,4	60	31,6		
Kurs sonunda alacağım belgeye ihtiyaç duyduğum için katıldım.	f	8	21	17	92	112	4,12	1,06
	%	3,2	8,4	6,8	37	44,8		
Meslek sahibi olmak için katıldım.	f	7	17	15	130	81	4,04	0,95
	%	2,8	6,8	6	52	32,4		
Bilgi, beceri ve yeteneklerimi geliştirerek sergilemek için katıldım.	f	7	28	15	113	87	3,98	1,05
	%	2,8	11	6	45	34,8		
İş bulmak/ daha iyi bir iş bulmak istediğim için katıldım.	f	7	37	17	112	77	3,86	1,09
	%	2,8	15	6,8	45	30,8		
Aile bütçesine katkı yapmak için katıldım.	f	15	38	15	118	64	3,71	1,17
	%	6	15	6	47	25,6		
Para kazanmak için katıldım.	f	15	34	21	122	58	3,69	1,14
	%	6	14	8,4	49	23,2		
Ek gelir sağlayacak ikinci bir iş için gerekli bilgi ve beceri edinmek için katıldım.	f	19	43	12	127	48	3,64	1,67
	%	7,6	17	4,8	51	19,2		
Sosyal ilişki kurmak istediğim için katıldım.	f	15	28	45	106	56	3,64	1,24
	%	6	11	18	42	22,4		
Hesap vermeden harcayabileceğim az da olsa bir gelir elde etmek için katıldım.	f	18	46	16	102	68	3,62	1,25
	%	7,2	18	6,4	41	27,2		
Boş zamanlarımı değerlendirmek için katıldım.	f	22	33	33	99	63	3,59	1,24
	%	8,8	13	13	40	25,2		
Mesleki bilgi ve becerilerimi geliştirerek işimde terfi etmek için katıldım.	f	12	46	33	107	52	3,56	1,15
	%	4,8	18	13	43	20,8		
İçinde bulunduğum stres ve sıkıntıdan kurtulmak için katıldım.	f	19	40	44	99	48	3,46	1,19
	%	7,6	16	18	40	19,2		
Bedensel ve ruhsal olarak daha sağlıklı olmak için katıldım.	f	23	57	34	92	44	3,3	1,25
	%	9,2	23	14	37	17,6		
Kendi işimi kurmak için hazırlanmak istediğimden katıldım.	f	26	86	36	53	49	3,05	1,32
	%	10,4	34	14	21	19,6		
Çevremde daha çok takdir görmek istediğim için katıldım.	f	24	79	52	55	40	3,03	1,25
	%	9,6	32	21	22	16		
Arkadaşlarım gittiği için katıldım.	f	37	79	57	53	24	2,79	1,21
	%	14,8	32	23	21	9,6		
Sadece merak ettiğim için katıldım.	f	99	38	33	46	34	2,51	1,49
	%	39,6	15	13	18	13,6		
GENEL ORTALAMA ($\bar{X}$) = 3,52								

Kursiyerlerin yaygın eğitim kapsamında düzenlenen meslek edindirme kurslarına neden katıldığı ile ilgili araştırmaya 250 kursiyer cevap vermiştir. Kursiyerlerin verdikleri cevaplara baktığımızda kursiyerlerin kurslara katılma nedenleri arasındaki “Yaygın eğitim kapsamında düzenlenen eğitimlere ihtiyaç duyduğum için katıldım” yönündeki ifadeye en yüksek düzeyde katıldığı görülmektedir (4,128). İkinci en yüksek düzeyde katılım gösterilen ifade ise “kurs sonunda alacağım belgeye ihtiyaç duyduğum için katıldım” cevabıdır (4,116). Katılımcılar “sadece merak ettiğim için katıldım” yönündeki ifadeye ise en düşük düzeyde katılım göstermektedirler (2,51).

Tablo 6. Kursa katılma nedenleri alt boyutları ve genel ortalamaları

Mesleki Bilgi ve Beceri Geliştirmeye Yönelik Nedenler	$(\bar{x}) = 3,88$
Gelir Elde Etmeye Yönelik Nedenler	$(\bar{x}) = 3,66$
İş Bulmaya Yönelik Nedenler	$(\bar{x}) = 3,65$
Sosyal İlişkilere Dair Nedenler	$(\bar{x}) = 3,22$
Kişisel Rahatlama Ve Tatmin	$(\bar{x}) = 3,15$

Yaygın eğitim kapsamında kursa katılma nedenleri ölçeğinin alt boyutları genel ortalamalarından da anlaşılacağı üzere kadınların kurslara katılım nedenlerinin başında “Mesleki Bilgi ve Beceri Geliştirmeye Yönelik Nedenler” gelmektedir. İkinci sırada ise “Gelir Elde Etmeye Yönelik Nedenler” yer almaktadır. Kadınların kursa katılma nedenleri alt boyutları açısından en düşük kursa katılma nedeni “Kişisel Rahatlama ve Tatmin” seçeneğidir. Kadınlar belli alanlarda mesleki bilgi ve beceriye sahiptir. Fakat sahip oldukları bu bilgi ve beceriyi kanıtlama konusunda sıkıntı yaşamaktadır. Bu durum daha öncede belirtildiği gibi iş arama sürecinde işvereni ikna etmenin ve sahip olduğu yeteneği kanıtlamanın en önemli yolu örgün eğitim için diploma/mezuniyet belgesi olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Fakat eğitim olanaklarından yoksun olan kadınların tarım sektörü dışında yetkin oldukları ve çalışmak istedikleri alanı ispat etmeleri oldukça zordur. Bu durumun sonucunda mağdur olan kadınlar yaygın eğitim kapsamında verilen meslek edindirme kurslarına giderek aldıkları belge/sertifikalar sayesinde yetkin oldukları bir veya daha fazla alanda aldıkları sertifikanın niteliğine göre hemen hemen tüm sektörlerde işgücüne katılma imkânı elde etmektedirler.

Tablo 7. Kursa katılma nedeni ölçeğinin iş bulmaya yönelik alt boyutu

Maddeler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s.s.
Meslek sahibi olmak için katıldım.	f	7	17	15	130	81	4,04	0,95
	%	2,8	6,8	6,0	52,0	32,4		
İş bulmak/ daha iyi bir iş bulmak istediğim için katıldım.	f	7	37	17	112	77	3,86	1,09
	%	2,8	14,8	6,8	44,8	30,8		
Kendi işimi kurmak için hazırlanmak istediğimden katıldım.	f	26	86	36	53	49	3,05	1,32
	%	10,4	34,4	14,4	21,2	19,6		
GENEL ORTALAMA ($\bar{X}$) = 3,65								

Tablo 7'deki bulgulara göre kursa katılımın iş bulmaya yönelik nedenlerine ilişkin betimsel istatistikleri incelendiğinde katılımcıların iş bulmaya yönelik düşünceleri (Genel Ortalama $\bar{x}=3,65$) seviyesinde olduğu belirlenmiştir. ‘Kendi işimi kurmak için hazırlanmak istediğimden katıldım.’($\bar{x}=3,05$) maddesi en düşük katılım maddesine sahipken, ‘Meslek sahibi olmak için katıldım.’($\bar{x}=4,04$) maddesi en yüksek katılım maddesine sahiptir.

Tablo 8. Kursa katılma nedeni ölçeğinin gelir elde etmeye yönelik alt boyutu

Maddeler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s.s.
Ek gelir sağlayacak ikinci bir iş için gerekli bilgi ve beceri edinmek için katıldım.	f	19	43	12	127	48	3,64	1,67
	%	7,6	17,2	4,8	51,2	19,2		
Para kazanmak için katıldım.	f	15	34	21	122	58	3,69	1,14
	%	6,0	13,6	8,4	48,8	23,2		
Aile bütçesine katkı yapmak için katıldım.	f	15	38	15	118	64	3,71	1,17
	%	6,0	15,2	6,0	47,2	25,6		
Hesap vermeden harcayabileceğim az da olsa bir gelir elde etmek için katıldım.	f	18	46	16	102	68	3,62	1,25
	%	7,2	18,4	6,4	40,8	27,2		
GENEL ORTALAMA ($\bar{X}$) = 3,66								

Tablo 8'de ki bulgulara göre kursa katılımın gelir elde etmeye yönelik nedenlerine ilişkin betimsel istatistikleri incelendiğinde katılımcıların gelir elde etmeye yönelik düşünceleri (Genel Ortalama $\bar{x}=3,66$) seviyesinde olduğu belirlenmiştir. ‘Hesap vermeden harcayabileceğim az da olsa bir gelir elde etmek için katıldım.’($\bar{x}=3,62$) maddesi en düşük kursa katılım maddesine sahipken, ‘Aile bütçesine katkı yapmak için katıldım.’ ($\bar{x}=3,71$) maddesi en yüksek kursa katılım maddesine sahiptir.

Tablo 9. Kursa ilişkin değerlendirme ve beklentiler ölçeğine ilişkin betimsel istatistikler

Maddeler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s.s.
Meslek edindirme kurslarını yakınlarıma tavsiye etmeyi düşünüyorum.	f	4	7	27	128	84	4,1	0,83
	%	1,6	2,8	11	51	33,6		
Edindiğim bilgi ve becerileri günlük hayatımda kullanabiliyorum.	f	5	16	21	136	72	4	0,9
	%	2	6,4	8,4	54	28,8		
Kursiyerlerin ürünlerinin sergilenmesi kursa karşı istekliliği arttırmaktadır.	f	7	4	40	133	66	4	0,86
	%	2,8	1,6	16	53	26,4		
Meslek edindirme kurslarının kadın istihdamının artırılmasına katkı sağladığımı düşünüyorum.	f	15	7	27	117	84	4	1,05
	%	6	2,8	11	47	33,6		
Katıldığım kurs istihdam edilebilmem için gerekli beceriyi kazandırdı.	f	7	10	25	155	53	4	0,85
	%	2,8	40	10	62	21,2		
Aldığım eğitim özgüvenimi arttırdı.	f	9	12	29	150	50	3,9	0,91
	%	3,6	4,8	12	60	20		
Aldığım eğitim sonucunda diğer kadınlarla iyi ilişkiler ve dostluklar kurdum.	f	12	11	30	142	55	3,9	0,97
	%	4,8	4,4	12	57	22		
Yaygın eğitim kurumlarında verilen kurslara severek katıldım.	f	9	15	36	134	56	3,9	0,96
	%	3,6	6	14	54	22,4		
Kurs içeriği kadınları istihdama hazırlamayı amaçlamaktadır.	f	5	16	38	153	38	3,8	0,84
	%	2	6,4	15	61	15,2		
Aldığım eğitim sonucunda kendimi maddi ve manevi sorunlarla başa çıkabilecek durumda hissediyorum.	f	15	21	40	111	63	3,7	1,11
	%	6	8,4	16	44	25,2		
Aldığım eğitim sosyal ve ekonomik açıdan ihtiyaçlarımı karşıladı.	f	11	26	45	110	58	3,7	1,07
	%	4,4	10	18	44	23,2		
Aldığım eğitim asıl işim yanında ek gelir sağlayacak ikinci bir iş için gerekli bilgi ve beceri edinmemi sağladı.	f	7	30	44	122	47	3,7	1,00
	%	2,8	12	18	49	18,8		
Kurs sadece teorik bilgi vermemekte bunu uygulamalarla da desteklemektedir.	f	12	21	48	126	43	3,7	1,01
	%	4,8	8,4	19	50	17,2		
Kursta ihtiyacım olan eğitimi istediğim düzeyde alabildim.	f	16	22	38	134	40	3,6	1,06
	%	6,4	8,8	15	54	16		
Kurs programının içeriği ihtiyaçlarımı karşılayacak biçimde düzenlenmiştir.	f	8	34	49	121	38	3,6	1,01
	%	3,2	14	20	48	15,2		
Aldığım eğitim gelir elde etmeme yardımcı oldu.	f	14	44	34	107	51	3,6	1,16
	%	5,6	18	14	43	20,4		
Kurslar yörenin istihdam açığını karşılayacak eğitimleri içermektedir.	f	10	31	69	109	31	3,5	0,99
	%	4	12	28	44	12,4		
Aldığım eğitim iş bulmama yardımcı oldu.	f	29	58	28	90	45	3,3	1,31
	%	11,6	23	11	36	18		
Aldığım eğitim iş kurmama yardımcı oldu.	f	50	101	44	30	25	2,5	1,22
	%	20	40	18	12	10		
GENEL ORTALAMA ( ) = 3,51								

Kursiyerlerin yaygın eğitim kapsamında düzenlenen meslek edindirme kurslarına ilişkin değerlendirme ve beklentilerinin araştırıldığı dördüncü bölümde, kursiyerlerin verdikleri cevaplara baktığımızda katılımcıların “Meslek edindirme kurslarını yakınlarıma tavsiye etmeyi düşünüyorum” yönündeki ifadeye en yüksek düzeyde katılım görülmektedir (4,12). İkinci en yüksek katılım gösterilen ifade ise “Edindiğim bilgi ve becerileri günlük hayatımda kullanabiliyorum.” cevabıdır (4,02). Katılımcılar “Aldığım eğitim iş kurmama yardımcı oldu” en düşük düzeyde katılım göstermektedirler (2,52).

Tablo 10. Kursa ilişkin beklenti ve değerlendirmenin alt boyutları ve genel ortalamaları

Kursa İlişkin Değerlendirmeler	$(\bar{X}) = 3,90$
Kişisel Görüş ve Değerlendirmeler	$(\bar{X}) = 3,79$
İş Bulmaya Yönelik değerlendirmeler	$(\bar{X}) = 3,34$

Yaygın eğitim kapsamında kursa ilişkin beklenti ve değerlendirmelerin alt boyutları ve genel ortalamalarından da anlaşılacağı üzere kadınların kursa ilişkin değerlendirme ve beklentilerin başında “kursa ilişkin değerlendirme” yer almaktadır. İkinci sırada ise “Kişisel Görüş ve Değerlendirmeler” yer almaktadır. Üçüncü ve son sırada ise “İş Bulmaya Yönelik değerlendirme” yer almaktadır. Çalışmada kadınların kurslara ilişkin beklenti ve değerlendirmelerinin alt boyutları daha ayrıntılı olarak aşağıda incelenmiştir.

Tablo 11. Kursa ilişkin beklenti ve değerlendirme iş bulmaya yönelik değerlendirme alt boyutu

Maddeler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s.s.
Aldığım eğitim iş bulmama yardımcı oldu.	f	29	58	28	90	45	3,26	1,31
	%	11,6	23,2	11,2	36,0	18,0		
Aldığım eğitim iş kurmama yardımcı oldu.	f	50	101	44	30	25	2,52	1,22
	%	20,0	40,4	17,6	12,0	10,0		
Aldığım eğitim gelir elde etmeme yardımcı oldu.	f	14	44	34	107	51	3,55	1,16
	%	5,6	17,6	13,6	42,8	20,4		
Aldığım eğitim asıl işim yanında ek gelir sağlayacak ikinci bir iş için gerekli bilgi ve beceri edinmemi sağladı.	f	7	30	44	122	47	3,69	1,00
	%	2,8	12,0	17,6	48,8	18,8		
Aldığım eğitim sosyal ve ekonomik açıdan ihtiyaçlarımı karşıladı.	f	11	26	45	110	58	3,71	1,07
	%	4,4	10,4	18,0	44,0	23,2		
GENEL ORTALAMA ($\bar{X}$) = 3,34								

Tablo 11'deki bulgulara göre kursa ilişkin beklenti ve değerlendirme iş bulmaya yönelik betimsel istatistikleri incelendiğinde katılımcıların iş bulmaya yönelik değerlendirme düşünceleri (Genel Ortalama $\bar{x}=3,34$) seviyesinde olduğu belirlenmiştir. 'Aldığım eğitim iş kurmama yardımcı oldu.' ($\bar{x}=2,52$) maddesi en düşük kursu değerlendirme maddesine sahipken, 'Aldığım eğitim sosyal ve ekonomik açıdan ihtiyaçlarımı karşıladı.' ($\bar{x}=3,71$) maddesi en yüksek kursu değerlendirme maddesine sahiptir.

Tablo 12. Katılımcıların çalışma durumu değişkenine göre kursa ilişkin değerlendirme ve beklenti alt boyutlarına göre karşılaştırılması

Kursa İlişkin Değerlendirme ve Beklentiler	Çalışma Durumu	Kişi Sayısı	$\bar{x}$	SS	t	sd	p
İş Bulmaya Yönelik Değerlendirmeler	Evet	153	3,53	0,81	4,330	248	0,000*
	Hayır	97	3,06	0,88			
Kursa İlişkin Değerlendirmeler	Evet	153	3,94	0,65	1,293	248	0,197
	Hayır	97	3,84	0,59			
Kişisel Görüş ve Değerlendirmeler	Evet	153	3,79	0,62	0,140	248	0,889
	Hayır	97	3,78	0,60			

H0: Kadınların kursa ilişkin değerlendirme ve beklentileri çalışma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

H1: Kadınların kursa ilişkin değerlendirme ve beklentileri çalışma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Araştırmaya katılan kadınların kursa ilişkin değerlendirme ve beklenti alt boyutlarının çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda, kursa ilişkin değerlendirmeler ($t= 1,293$; $p>0.05$), kişisel görüş ve değerlendirmeler ($t= 0,140$; $p>0.05$) olduğundan H_0 kabul edilir ve kadınların kursa ilişkin değerlendirme ve beklentileri çalışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan kadınların iş bulmaya yönelik değerlendirme alt boyutu çalışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($t= 4,330$; $p<0.05$) ($p=0,000$). İş bulmaya yönelik değerlendirmeler boyutunun çalışma durumu ortalamaları

incelendiğinde çalışanların iş bulmaya yönelik değerlendirme görüşleri daha yüksektir. ($\bar{x} = 3,53$).

Tablo 13. Katılımcıların sertifikanın iş bulmaya yardımcı olma değişkenine göre kursa ilişkin değerlendirme ve beklenti alt boyutlarına göre karşılaştırılması

Kursa İlişkin Değerlendirme ve Beklentiler	Sertifika İş Bulmaya Yardımcı Oldu mu?	Kişi Sayısı	$\bar{x}$	SS	t	sd	p
İş Bulmaya Yönelik Değerlendirmeler	Evet	136	3,54	0,78	4,127	246	0,000*
	Hayır	112	3,10	0,92			
Kursa İlişkin Değerlendirmeler	Evet	136	3,98	0,62	1,925	246	0,055
	Hayır	112	3,83	0,62			
Kişisel Görüş ve Değerlendirmeler	Evet	136	3,84	0,59	1,269	248	0,206
	Hayır	112	3,74	0,61			

H0: Kadınların kursu değerlendirme ile sertifika sayesinde iş bulma durumu arasında anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

H1: Kadınların kursu değerlendirme ile sertifika sayesinde iş bulma durumu arasında anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Araştırmaya katılan kadınların iş bulmaya yönelik değerlendirme alt boyutu sertifika sayesinde iş bulma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($t=4,127$; $p<0,05$) ($p=0,000$). İş bulmaya yönelik değerlendirmeler boyutunun sertifika sayesinde iş bulma durumları ortalamaları incelendiğinde iş bulmaya yardımcı olanların kursu değerlendirme düşünceleri daha yüksektir. ($\bar{x} = 3,54$).

Tablo 14. Katılımcıların alınan eğitimin gelir elde etmelerine yardımcı olma değişkenine göre kursa ilişkin değerlendirme ve beklenti alt boyutlarına göre karşılaştırılması

Kursa İlişkin Değerlendirme ve Beklentiler	Eğitim Sayesinde Gelir Elde Etme	Kişi Sayısı	$\bar{x}$	SS	t	sd	p
İş Bulmaya Yönelik Değerlendirmeler	Evet	135	3,60	0,69	5,256	248	0,000*
	Hayır	115	3,05	0,96			
Kursa İlişkin Değerlendirmeler	Evet	135	4,05	0,52	4,142	248	0,000*
	Hayır	115	3,73	0,70			
Kişisel Görüş ve Değerlendirmeler	Evet	135	3,91	0,53	3,367	248	0,001*
	Hayır	115	3,65	0,67			

H0: Kadınların kursa ilişkin değerlendirme ve beklentileri eğitim sayesinde gelir elde etme durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

H1: Kadınların kursa ilişkin değerlendirme ve beklentileri eğitim sayesinde gelir elde etme durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Araştırmaya katılan kadınların kursa ilişkin değerlendirme ve beklenti alt boyutlarının eğitim sayesinde gelir elde etme durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda,

Araştırmaya katılan kadınların iş bulmaya yönelik değerlendirme alt boyutu eğitim sayesinde gelir elde etme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($t= 5,256$; $p<0.05$) ($p=0,000$). İş bulmaya yönelik değerlendirmeler boyutunun eğitim sayesinde gelir elde etme durumları ortalamaları incelendiğinde gelir elde edenlerin iş bulmaya yönelik kursu değerlendirme düşünceleri daha yüksektir ($\bar{x} = 3,60$).

Araştırmaya katılan kadınların kursa ilişkin değerlendirme alt boyutu eğitim sayesinde gelir elde etme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($t= 4,142$; $p<0.05$) ($p=0,000$). Kursa ilişkin değerlendirmeler boyutunun eğitim sayesinde gelir elde etme durumları ortalamaları incelendiğinde gelir elde edenlerin kursa ilişkin değerlendirme düşünceleri daha yüksektir ($\bar{x} = 4,05$).

Araştırmaya katılan kadınların kişisel görüş ve değerlendirme alt boyutu eğitim sayesinde gelir elde etme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($t= 3,367$; $p<0.05$) ($p=0,001$). Kişisel görüş ve değerlendirme boyutunun eğitim sayesinde gelir elde etme durumları ortalamaları incelendiğinde gelir elde edenlerin kişisel görüş ve değerlendirme düşünceleri daha yüksektir ($\bar{x} = 3,91$).

4. SONUÇ

Kadının, ücretli olarak çalışma yaşamına katılması, hem kendisi hem de toplum açısından son derece önem arz etmektedir. Nitekim bu durum yüzyıllardır süregelen kadının evi ve ailesi ile sınırlı, ekonomik anlamda erkeğe bağımlı rolünü etkilemekte ve onun toplumdaki rollerini değiştirmektedir. Başka bir deyişle, günümüzde çalışma hayatında sayısı gün geçtikçe artan kadın nüfusu, ekonomik anlamda bağımsızlık kazanmakta, ailesinde ve toplumda üstlendiği rollerde de ikilik yaşamaktadır. Ancak, kadının ekonomik bağımsızlığını kazanması, emeği karşılığı elde ettiği gelirini, bağımsız olarak kullanması anlamına gelmemektedir. Geleneksel olarak yüzyıllardır süregelen ekonomik anlamda erkeğe olan bağımlılık geliri kullanma biçimini de etkilemektedir. Başka bir deyişle kadın, çalışma yaşamına katılmakla ekonomik bağımsızlığına kavuşmakta, ancak bu bağımsızlık ekonomik yönden erkeğe olan bağımlılığını ortadan kaldırmamaktadır (Kocacık ve Gökkaya, 214-215).

Bu durum çalışma boyunca ortaya konan verilerle desteklenmiş olup, elde edilen veriler Türkiye’de kadın işgücü ve kadın işgücüne ilişkin çok çeşitli ve ciddi sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye’de hala çalışma yaşamındaki üç kadından sadece biri işgücüne katılmakta, işgücüne katılan kadınların %14’ü işsizlik sorunu ile karşı karşıya kalmaktadır. Bunun yanında cinsiyete dayalı işbölümü devam etmekte, kadınların çoğu sosyal güvence ve iş güvencesinden yoksun biçimde çalışmakta, ayrımcılığa uğramakta, çalışma yaşamının her alanında hem işçi olmaktan hem de kadın olmaktan kaynaklı çok çeşitli sorunlar yaşamaktadır.

Birçok kadının halen iş dünyasında kısıtlı kariyer olanaklarına sahip olduğu ve iş dünyasında erkek meslektaşlarından daha farklı koşullarda değerlendirilmesinin temel sebeplerinden birisi ve belki de en önemlisi eğitim eksikliğidir. Çünkü kadınların bir kısmı çalışma yaşında ve isteğinde olmasına rağmen işgücüne katılamamaktadır. Bunun sebeplerine bakıldığında eğitimsizlikten kaynaklanan tecrübe eksikliği, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikleri karşılayamama, iş arama konusu, rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmetlerinin yeterince gelişmemiş olması ve belki de en önemlisi iş gücü için önem arz eden bir meslek alanında uzmanlaşmamış olmasıdır.

Yaygın eğitim kurumlarında düzenlenen meslek edindirme kurslarının kadın istihdamına katkısını belirlemek için yapılan çalışmada kadınların demografik değişkenine göre kursa katılma nedenlerinin farklılık gösterip göstermediği çeşitli analizler yolu ile saptanmaya çalışılmıştır.

Kadınların temel özellikleri itibariyle; 29-34 yaş grubu ağırlıklıdır; medeni durum dengeli bir dağılım olmakla birlikte evliler çoğunluktadır; kadınların %72’si lise ve üzerinde eğitim görmüştür. Kadınların %84,8’i hanede dört veya daha az kişiyle yaşamaktadır; kadınların büyük çoğunluğu 1-2 çocukludur; kadınların %68,8’inin hane halkı gelir durumu 2000TL ve üzeridir; meslek edindirme kursuna katılmış ve sertifika almış kadınların %61,2’si çalışmaktadır.

Kadınların kursa katılma nedenleri incelendiğine çalışan kadınların öncelikle mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek isteği ön plana çıkmaktadır. Çalışmayanların kurslara katılma nedeni ise öncelikle işgücüne katılmak ve bir gelir elde etmek içindir. Çünkü kadınların kendine ait bir gelir elde etmesi, kadınların eşlerine/ailelerine olan ekonomik bağımlılıklarını azaltır ve onların kendilerine ve çevrelerine karşı özgüvenlerini yükselterek toplumsal yaşama geçişlerini kolaylaştırır.

Söz konusu kurslara katılanların kadınların büyük çoğunluğu lise ve üzeri eğitim görmüş ve 29-34 yaş grubunda olduğu gözlenmektedir. Bu durum, Türkiye’de ekonomik yaşama katılma yaşının orta yaş grubu olduğu ve orta yaş grubunda olanlarında aktif olarak ekonomik yaşama katılma yolundaki cabalarının ürünüdür. Kadınların kurslara katılma amaçları, hem birey olarak kendilerini geliştirme hem de daha iyi koşullarda geçerli bir meslek sahibi olmak, özellikle İŞKUR’un güvencesinde daha nitelikli işler bulmak ve ekonomik bağımsızlığı kazanmaktır. Bu durum kadınların işgücüne aktif bir şekilde artan oranlarda katkıda bulunma isteğini açıkça ortaya koymaktadır.

Muğla Menteşe Belediyesi sınırları içinde gerçekleştirilen bu çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlara bakarak genel bir değerlendirme yapmak gerekirse yaş, eğitim durumu, medeni durum ve iş tecrübesi kadınların işgücüne katılmasını etkileyen faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Anket sorularıyla anket sonuçları arasında anlamlı ilişkinin ortaya çıkmasında genel olarak bu faktörler etkili olmuştur. Ancak tüm faktörler içinde eğitim düzeyi en önemli faktör olarak ön plana çıkmaktadır. Eğitim seviyesi kadınların işgücüne katılması yönünde özgüvenlerini arttırmıştır. Geçmişten gelen ve toplum içinde oluşmuş ön yargılara farklı açılardan baktıran ve kadın hakkında olumsuz düşünceleri reddeden, olumlu düşünceleri ise kabullenen, kadınların işgücü piyasasında hesap vermeden harcayabilecekleri azda olsa bir gelir elde etmesinde eğitimin önemi yadsınamaz bir gerçektir.

Sonuç olarak çalışmaya katılan kursiyerlerin tamamı meslek edindirme kurslarının kadınların çalışma yaşamına geçişini olumlu yönde etkilediği konusunda görüş birliği içindedirler. Kuşkusuz böyle bir görüş bu tür kursların yaygınlaşması ve kadınların istihdama katılması açısından itici bir güç oluşturur.

KAYNAKÇA

Abay, C.; Atış, E. ve Saner, G. (1999). İzmir’de Kırsal Kadına Yönelik Eğitimin İstihdama Etkisi, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Cem Web Ofset Yayınları, Ankara.

Ayçiçek, K. (2012). Belediyelerin yaygın eğitim çalışmalarına bir örnek olarak şişli belediyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Bozkaya, G. (2013). Kadınların işgücüne katılmasını belirleyen faktörler: Türkiye üzerine bir analiz, Kahraman Maraş Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(5), 69-89.

Dedeoğlu, S. (2000), Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye’de aile ve kadın emeği, Toplum ve Bilim, 86, 139-170.

Dedeoğlu, S. (2009). Ataerkillik ve enformel emek: konfeksiyon atölyelerinde ücretsiz aile işçileri, Praksis Dergisi, 20, 87-99.

Dedeoğlu, S. (2012). Türkiye’de Tekstil Sektörü ve Kadın İşçiler, Gaziantep, Kahramanmaraş, Malatya ve Adıyaman Araştırması, Türkiye’de Tekstil Sektörü ve Kadın İşçiler El Kitabı, İLO Türkiye Ofisi - Ankara-İLO.

Eser, A. (2010). Belediyelerin mesleki yaygın eğitimdeki rolü: ismek örneği, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

İçli, T.; Akhun, İ.; Kavak, Y. ve Senemoğlu, N. (1999). İşgücü Yetiştirme Kurslarının Kadın İstihdamına Katkısı, Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Cem Web Ofset Yayınları, Ankara

İŞKUR, (2013), 7. Genel Kurul Çalışma Raporları, Ankara.

Karabıyık, İ. (2012). Türkiye’de çalışma hayatında kadın istihdamı, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 32(1), 231-260.

Kıran, İ. (2008). Yaşam boyu eğitimin sağlanmasında halk eğitimi merkezlerinin değerlendirilmesi: Yüreğir halk eğitimi merkezi örneği, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kocacık, F. ve Gökkaya, V. B. (2005). Türkiye’de Çalışan Kadınlar ve Sorunları, Cumhuriyet Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 6(1), 195-219.

Korkmaz, A. ve Korkut, G. (2012). Türkiye’de Kadın İşgücüne Katılımın Belirleyicileri, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(2), 41-65.

Külahçı, G. Ş. (1984). Kadın İşgücünün Mesleki Eğitimi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Erişim Tarihi: 11.11.2013
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/517/6466.pdf>.

Öksüz, N. (2007). Mesleki Eğitim Kurslarının Kadınların İstihdam Edilebilirliğine Katkısı ve İŞKUR’un Üstlenebileceği Roller, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İŞKUR’umu Genel Müdürlüğü, Ankara.

Özçatal, E. Ö. (2009), Kadın İşgücü Piyasasına Katılımını ve Çalışma Koşullarını etkileyen Sosyo-Demografik ve Kültürel Faktörler, Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Uluslararası-Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi, Kongre Bildirileri, 05-07 Mart 2009, 1(1), 45-55, Sakarya.

Özer, M ve Biçerli, K. (2004). Türkiye’de Kadın İş Gücünün Panel Veri Analizi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 3(1), 55-86.

Sağlam, M. (2015). Yaygın Eğitim Kurumlarında Verilen Meslek Edindirme Kurslarının Kadın İstihdamına Katkısı: Muğla Mentеше Belediyesi Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Şirin, A. (2008), Halk Eğitim Merkezlerinin Mesleki Eğitim Bağlamında Yetişkin Eğitiminin Yeri ve Önemi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Taş, H. Y. (2011). İŞKUR’un Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin İstihdam Üzerine Etkileri: Yalova İŞKUR Örneği, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 61(2), 153-176.

Taşpınar, M. (2013). Kadın İşgücünün Mesleki Eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı, Uluslararası Konferans Makaleleri, Erişim Tarihi:10.10.2013
http://kizlarinegitimi.meb.gov.tr/files/img/meslekiegitim_kadin.pdf.

Temiz, M. (2009). Halk Eğitimi Merkezlerinde Görevli Mesleki- Teknik ve Sosyal-Kültürel Kursları Öğretmenlerinin Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Halk Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul.

Topoğlu, S. (2007), Kadın İstihdamında Fırsat Eşitsizliği Toplumsal Dışlanmışlık; Türkiye-AB Karşılaştırması, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Politikası Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Uşen, Ş. ve Delen, M. (2011), Eğitimli Kadınları Çalışma Hayatına İlişkin Tercihleri: İstanbul Örneği, Kamu- İş, 11(4), 127-182.

Ünal, N. (2009), Kırsalda Kadın İstihdamını Etkileyen Faktörler ve Yaşam Kolaylaştırıcı Faaliyetler “ Seydişehir İlçesi Örneği” Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Yazar, T. (2012), Yetişkin Eğitiminde Hedef Kitle, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7), 21-30.

<http://www.tuik.gov.tr/> (2012-2018).